

Проект
Енергетичної
Безпеки

ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЗАКОНОДАВСТВА, З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО РІВНЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ

МАТЕРІАЛИ ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ ДЛЯ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

26 травня 2021 р.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

- ✓ **перехід на європейські конкурентні моделі** побудови ринків електроенергії (з моделі єдиного покупця) та природного газу (з моделі єдиного продавця)
- ✓ **подальша лібералізація** ринків (відміна ПСО на ринку газу) з відкриттям всіх ринкових сегментів (добове балансування газу, допоміжні послуги e/e)
- ✓ застаріла й невідповідна сучасним викликам вільного конкурентного ринку **система нагляду з боку регуляторних органів та органу захисту конкуренції**
- ✓ недосконалість чи **відсутність ринкової інфраструктури** (біржа, кліринг)
- ✓ відсутність **усталеної практики, досвіду та культури** ринкових відносин

В Україні **ринки більш схильні й вразливі до маніпулювання та зловживань.**
Це **загрожує крахом ринку та фінансовою нестабільністю енергосектору.**

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

- ✓ членство України у Договорі про заснування Енергетичного Співтовариства
- ✓ **розмір** українських енергетичних ринків (в рази перевищують загальний обсяг країн Енергетичного Співтовариства, одні з найбільших в Європі)
- ✓ **євроінтеграційні прагнення** України та **перспективи об'єднання ринків** з енергетичними ринками ЄС (технічний крок – інтеграція до ENTSO-E/G)
- ✓ подальший **розвиток енергетичного законодавства ЄС** з формуванням єдиного енергетичного ринку і належною увагою до кліматичних викликів
 - нові підходи 4-го енергопакету, посилення ролі ACER, «Зелена Угода»...

Водночас, інтеграція енергетичних ринків України до ринків ЄС вимагає **адаптації відповідних умов та практик** з дотриманням **низки передумов**.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ – передумови для регулювання ринків

- ✓ Нормативно-правова база із забезпечення доброчесності та прозорості енергетичних ринків України **має бути гармонізована з законодавством ЄС**:
 - Регламент №1227/2011 (REMIT), імплементуючий регламент №1348/2014
 - Керівна документація ACER (Керівництво з REMIT, TRUM, ...) та ECRB
- ✓ Має бути **створено систему ефективного та вчасного моніторингу** ринку
- ✓ Регулятор має **ефективно протидіяти маніпуляціям і зловживанням** на ринку
- ✓ З огляду на значні повноваження регулятора, він **має бути незалежним як від приватних інтересів, так і від державної виконавчої влади та політиків.**
- ✓ Регулятор **ефективно співпрацює з іншими національними регуляторами** (АМКУ, НКЦПФР), а також має співпрацювати **із ACER** та, у необхідних випадках, **з регуляторами країн ЄС**. Формат взаємодії визначено у REMIT.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ: ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

- ✓ Згідно з Регламентами Енергетичного Співтовариства (2018/10/MG-EnC) Україна **має впроваджувати «спрощений» або «адаптований» REMIT**
- ✓ Згідно з Додатком XXVII-B Угоди про Асоціацію Україна – ЄС, зі змінами за Рішенням Ради (ЄС) 2019/466 від 18.03.2019, Україна **має впроваджувати Регламенти ЄС № 1227/2011 (REMIT), № 543/2013 та № 715/2009.**
- ✓ Згідно з Ст. 25 Угоди про Асоціацію Україна – ЄС, Сторони **мають створити зону вільної торгівлі протягом перехідного періоду максимум 10 років (2024)**

Тому

- З огляду на **виклики лібералізованих енергетичних ринків та перспективи їхньої інтеграції з ЄС зі створенням ЗВТ до 2024 року**, Україна мала б транспонувати законодавчу базу ЄС стосовно доброчесності та прозорості енергетичних ринків **якнайскоріше та у найбільш повній формі й змісту.**

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯННЯ ПОТОЧНИХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ

ЗАКОНОПРОЄКТИ № 4503 ТА № 5322-1

Зосереджені на інших аспектах, не націлені на імплементацію REMIT:

- Концентруються на впровадженні «Спрощеного REMIT»
- Не передбачають надання учасниками енергетичного ринку інформації Регулятору, як того вимагає стаття 8 Регламенту (ЄС) № 1227/2011.
- Платформа інсайдерської інформації не передбачена, відсутні вимоги щодо розкриття інсайдерської інформації материнської компанії та пов'язаних осіб.
- Містять положення, які не стосуються імплементації REMIT, в тому числі положення про:
 - саморегулювну організацію (№ 4503);
 - маркет-мейкерів (№ 4503 та № 5322-1);
 - заходи з підтримки ліквідності тощо.

ЗАКОНОПРОЄКТ № 5322

Найбільш повноцінно транспонує положення REMIT в українське законодавство:

- Впроваджувати повний REMIT:
 - НКРЕКП уповноважена щоденно та автоматично збирати необхідну інформацію від учасників ринку та операторів.
 - Повні повноваження зі збору даних, аналізу розслідування та накладення санкцій для НКРЕКП, згідно із Регламентами ЄС № 1227/2011 та № 1348/2014.
- У сенсі REMIT НКРЕКП діє водночас як національний регулятор та ACER.
- НКРЕКП реєструє відповідних учасників ринку, RRM та IIP.
- Організація та системи НКРЕКП спроможні виявляти, розслідувати та накладати санкції на порушників.
- Передбачений невичерпний перелік видів маніпулювання на оптових енергетичних ринках.
- В НКРЕКП наявні «китайські стіни» та перевірки для виявлення потенційних підходів у регулюванні на власний розсуд.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ
ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ:
ЯК USAID ПРОЄКТ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ
МОЖЕ ДОПОМОГТИ В ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ REMIT

ЯК ПЕБ МОЖЕ ДОПОМОГТИ В ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ REMIT?

ПЕБ може допомогти державним органам та компаніям (включаючи НКРЕКП та Операторів систем передачі та ринку) в реагуванні на відповідні організаційні та інфраструктурні (ІТ) виклики:

- ✓ Допомога у внутрішній організації;
- ✓ Допомога у розробці вторинного законодавства та вимог до систем;
- ✓ Закупівля ІТ-інфраструктури для НКРЕКП та Операторів;
- ✓ Навчання та розбудова потенціалу.

— ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Проект
Енергетичної
Безпеки

АВТОРИ

Алекс Голас, Aleksander.Golas@tetrattech.com

Сергій Горбачов, Sergii.Gorbachov@tetrattech.com

DISCLAIMER

Цей документ став можливим завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Tetra Tech ES, Inc. несе повну відповідальність за зміст цього документу. Викладений зміст не обов'язково відображає позицію USAID або Уряду Сполучених Штатів.

Документ підготовлений Tetra Tech, Inc. для USAID Проекту енергетичної безпеки.

